

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ผ
สารบัญแผนภูมิ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	8
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	9
1.5 ข้อตกลงเบื้องต้นในการศึกษา	9
1.6 นิยามศัพท์ในการศึกษา	9
บทที่ 2 แนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม	12
2.1.1 แนวคิดมนุษย์นิเวศวิทยา	14
2.1.2 แนวคิดนิเวศวิทยาวัฒนธรรม	18
2.1.3 แนวคิดนิเวศวิทยาป่าไม้	20
2.1.4 แนวคิดการพึ่งพิงทรัพยากรป่าไม้	27
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชนชนบท	
2.2.1 ความหมายของเศรษฐกิจชุมชนชนบท	29
2.2.2 ระบบเศรษฐกิจของชุมชนชนบท	32
2.2.3 โครงสร้างทางเศรษฐกิจของชุมชนชนบท	36
2.2.4 องค์ประกอบของเศรษฐกิจชุมชนชนบท	37
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางสังคมและความตระหนักต่อสถานการณ์	
2.3.1 ความสัมพันธ์ทางสังคม	41
2.3.2 ความตระหนักต่อสถานการณ์	42
2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	46
2.5 กรอบแนวคิดและสมมติฐานในการศึกษา	
2.5.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา	50
2.5.2 สมมติฐานในการศึกษา	52

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	
3.1 พื้นที่ที่ทำการศึกษา	55
3.2 ประชากรเป้าหมาย	56
3.3 กลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง	56
3.4 หน่วยของการวิเคราะห์	57
3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	57
3.5.1 การสร้างแบบแนวทางสัมภาษณ์	58
3.5.2 การสร้างแบบสัมภาษณ์	59
3.6 การวัดตัวแปร	61
3.7 การเก็บรวบรวมข้อมูล	66
3.8 การวิเคราะห์ข้อมูล	69
บทที่ 4 ผลการศึกษา	
4.1 มูลค่าเชิงเศรษฐกิจของของป่าในป่าสงวนแห่งชาติ ป่าดงมูล จังหวัดกาฬสินธุ์	70
4.2 ระดับการพึ่งพิงของป่าของชุมชนบ้านหนองแซง	87
4.2.1 สัดส่วนของมูลค่าของป่าที่เก็บหาได้ต่อรายได้ครัวเรือน ของชุมชนบ้านหนองแซง	87
4.2.2 ปริมาณและมูลค่าของป่าที่ชุมชนบ้านหนองแซงเก็บหาได้	90
4.2.3 จำนวนครัวเรือนที่เก็บหาของป่าชนิดต่าง ๆ	97
4.3 อิทธิพลของลักษณะ เศรษฐกิจครัวเรือนและความสัมพันธ์ทางสังคม ที่มีต่อระดับการพึ่งพิงของป่าของชุมชนบ้านหนองแซง	99
4.3.1 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	99
4.3.2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการพึ่งพิงของป่า	105
4.3.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับการพึ่งพิงของป่า	118
4.4 อภิปรายผล	121
4.4.1 มูลค่าเชิงเศรษฐกิจของของป่าในป่าสงวนแห่งชาติ ป่าดงมูล จังหวัดกาฬสินธุ์	121
4.4.2 ระดับการพึ่งพิงของป่าของชุมชนบ้านหนองแซง	122
4.4.3 อิทธิพลของลักษณะ เศรษฐกิจครัวเรือนและความสัมพันธ์ทาง สังคมที่มีต่อระดับการพึ่งพิงของป่าของชุมชนบ้านหนองแซง	124

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	
5.1 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	131
5.2 แนวคิดที่ใช้ในการศึกษา	131
5.3 วิธีดำเนินการศึกษา	131
5.4 ผลการศึกษา	132
5.5 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	134
5.6 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ	135
5.7 ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ	137
บรรณานุกรม	140
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก. ข้อมูลเบื้องต้นของป่าสงวนแห่งชาติ ป่าดงมูล จังหวัดกาฬสินธุ์	149
ภาคผนวก ข. ข้อมูลเฉพาะของบ้านหนองแซง ตำบลนาตาล อำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์	154
ภาคผนวก ค. แบบแนวทางสัมภาษณ์	161
ภาคผนวก ง. แบบสัมภาษณ์	163
ภาคผนวก จ. ระดับความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ศึกษาที่มีต่อระดับการพึงพิง ของป่า	178
ประวัติผู้เขียน	179

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 อัตราร้อยละของครัวเรือนที่ครอบครองทรัพย์สินแต่ละรายการและการให้คะแนน	63
2 มูลค่าเชิงเศรษฐกิจของของป่าในป่าสงวนแห่งชาติ ป่าดงมูล จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามประเภท จำนวนชนิด ปริมาณและมูลค่า	71
3 มูลค่าเชิงเศรษฐกิจของไม้พุ่มในป่าสงวนแห่งชาติ ป่าดงมูล จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามชนิด ปริมาณ มูลค่า ระยะเวลามี/ปีและฤดูกาลที่มี	72
4 มูลค่าเชิงเศรษฐกิจของพืชผักป่าในป่าสงวนแห่งชาติ ป่าดงมูล จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามชนิด ปริมาณ มูลค่า ระยะเวลามี/ปี และฤดูกาลที่มี	75
5 มูลค่าเชิงเศรษฐกิจของเห็ดในป่าสงวนแห่งชาติ ป่าดงมูล จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามชนิด ปริมาณ มูลค่า ระยะเวลามี/ปี และฤดูกาลที่มี	77
6 มูลค่าเชิงเศรษฐกิจของผลไม้ป่าในป่าสงวนแห่งชาติ ป่าดงมูล จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามชนิด ปริมาณ มูลค่า ระยะเวลามี/ปีและฤดูกาลที่มี	78
7 มูลค่าเชิงเศรษฐกิจของสมุนไพรในป่าสงวนแห่งชาติ ป่าดงมูล จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามชนิด ปริมาณ มูลค่า ระยะเวลามี/ปี และฤดูกาลที่มี	80
8 มูลค่าเชิงเศรษฐกิจของแมลงกินได้ในป่าสงวนแห่งชาติ ป่าดงมูล จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามชนิด ปริมาณ มูลค่า ระยะเวลามี/ปี และฤดูกาลที่มี	85
9 มูลค่าเชิงเศรษฐกิจของพืชหายากในป่าสงวนแห่งชาติ ป่าดงมูล จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามชนิด ปริมาณ มูลค่า ระยะเวลามี/ปี และฤดูกาลที่มี	86
10 ระดับการพึงพิงของป่าของชุมชนบ้านหนองแซง (เฉลี่ยต่อครัวเรือน) จำแนกตามประเภทของป่าที่เก็บหาได้ บริโภคและจำหน่าย	89
11 ปริมาณและมูลค่าของของป่าที่ชุมชนบ้านหนองแซงเก็บหาได้ บริโภคและจำหน่าย	91

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
12	การเก็บหาไม้พื้นของชุมชนบ้านหนองแซง จำแนกตามปริมาณที่เก็บหาได้ บริโภคและจำหน่าย	92
13	การเก็บหาพืชผักป่าของชุมชนบ้านหนองแซง จำแนกตามปริมาณที่เก็บหาได้ บริโภคและจำหน่าย	93
14	การเก็บหาเห็ดของชุมชนบ้านหนองแซง จำแนกตามปริมาณที่เก็บหาได้ บริโภคและจำหน่าย	94
15	การเก็บหาผลไม้ป่าของชุมชนบ้านหนองแซง จำแนกตามปริมาณที่เก็บหาได้ บริโภคและจำหน่าย	95
16	การเก็บหาสมุนไพรของชุมชนบ้านหนองแซง จำแนกตามปริมาณที่เก็บหาได้ บริโภคและจำหน่าย	95
17	การเก็บหาแมลงกินได้ของชุมชนบ้านหนองแซง จำแนกตามปริมาณที่เก็บหาได้ บริโภคและจำหน่าย	96
18	การเก็บหาพืชหัตถกรรมของชุมชนบ้านหนองแซง จำแนกตามปริมาณ ที่เก็บหาได้ บริโภคและจำหน่าย	96
19	จำนวนครัวเรือนของชุมชนบ้านหนองแซงที่เก็บหาของป่าชนิดต่าง ๆ	98
20	อัตราส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำแนกตามปัจจัยทางด้านลักษณะ เศรษฐกิจครัวเรือน ได้แก่ ขนาดครัวเรือน จำนวนแรงงานเชิงเศรษฐกิจ อาชีพหลัก รายได้ครัวเรือน การถือครองที่ดิน ฐานะทางเศรษฐกิจ ระบบเศรษฐกิจ ระดับเทคโนโลยีในการผลิตและระดับเทคโนโลยีใน การพึ่งพิงของป่า	101
21	อัตราส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำแนกตามปัจจัยทางด้านความสัมพันธ์ ทางสังคม และความตระหนักต่อสถานการณ์ ได้แก่ สถานภาพทางสังคม ความผูกพันทางสังคม และความตระหนักต่อสถานการณ์ทรัพยากรป่าไม้	103
22	อัตราส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา จำแนกตามปัจจัยทางด้านระดับ การพึ่งพิงของป่า	104
23	ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดครัวเรือนกับระดับการพึ่งพิงของป่า	105
24	ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนแรงงานเชิงเศรษฐกิจกับระดับการพึ่งพิงของป่า	106

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
25 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพหลักกับระดับการพึ่งพิงของป่า	107
26 ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ครัวเรือนกับระดับการพึ่งพิงของป่า	108
27 ความสัมพันธ์ระหว่างการถือครองที่ดินกับระดับการพึ่งพิงของป่า	109
28 ความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางเศรษฐกิจกับระดับการพึ่งพิงของป่า	110
29 ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเศรษฐกิจกับระดับการพึ่งพิงของป่า	111
30 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับเทคโนโลยีในการผลิตกับระดับการพึ่งพิงของป่า	112
31 ความสัมพันธ์ระหว่างระดับเทคโนโลยีในการพึ่งพิงของป่ากับระดับการพึ่งพิงของป่า	113
32 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางสังคมกับระดับการพึ่งพิงของป่า	114
33 ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันทางสังคมกับระดับการพึ่งพิงของป่า	115
34 ความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักต่อสถานการณ์ทรัพยากรป่าไม้กับระดับการพึ่งพิงของป่า	116
35 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการพึ่งพิงของป่า	117
36 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอนแสดงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับการพึ่งพิงของป่า	119
37 ภาพรวมการผลิตพืชผลทางด้านการเกษตรของราษฎรบ้านหนองแซง	159
38 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน แสดงระดับความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ศึกษาที่มีต่อระดับการพึ่งพิงของป่า	178

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	ความสัมพันธ์ระหว่างระบบสังคมกับระบบนิเวศ	17
2	การหมุนเวียนของสาร แร่ธาตุอาหารและการถ่ายทอดพลังงานที่เกิดขึ้นในระบบนิเวศป่าไม้	23
3	เปรียบเทียบชั้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ลักษณะชุมชนและสภาพสังคมของชนบท	31
4	ขั้นตอนและกระบวนการเกิดความตระหนัก	44
5	ปฏิทินของป่าในรอบปีในป่าดงใหญ่ จังหวัดอำนาจเจริญ	47
6	กรอบแนวคิดในการศึกษา	51
7	แผนผังหมู่บ้านหนองแซง	155